

אולימפיאדת הלשון העברית החמישית

של החוג ללשון העברית ולבלשנות שמית

תשפ"ו

שאלון הגמר – לומדי עברית

חטיבה | כיתות ז'-ט'

שם פרטי ומשפחה: _____

ביתה: _____ בית ספר: _____

הנחיות: קראו את השאלות בקפידה. יש לכתוב את התשובות על דפי
השאלונים בכתב ברור.

מותר להשתמש בעט או בעיפרון.

****אין להשתמש בחומרי עזר****

1. האקדמיה ללשון העברית מזמינה בכל שנה את דוברי העברית לבחור את מילת השנה. השנה (תשפ"ו) בחרו אלפים במילה 'הביתה'.

יש רק משפט אחד שבו אפשר לכתוב 'הביתה'. מהו?

- מחכה לך.
- מחכים לך.
- לך, מחכים לך.
- מחכה לך.

תשובה: ג

הסבר: הביתה = לבית. אפשר לומר: לך הביתה או לך לבית. במשפטים האחרים אין משמעות "כיוון".

ריאיון (ד') مقابلة Interview

להתבקש أن يُطلب to be asked

תכונה (נ') صفة \ مِيزة haracter/Quality

חיובי, חיובית ايجابي \ ايجابية Positive

שלילי, שלילית سلبي \ سلبية Negative

ישר, ישירה مباشر (مستقيم) \ مباشرة (مستقيمة)

Honest/Direct/Straightforward

עצלן, עצלנית كسول \ كسولة Lazy

חביב, חביבה لطيف \ لطيفة Likeable

הגיוני, הגיונית منطقي \ منطقية Rational/Reasonable

סיכום (ד') تلخيص Summary

2. רון הלך לראיון עבודה, והתבקש לומר על עצמו גם תכונות חיוביות וגם שליליות. הוא אמר את התכונות הבאות: טוב לב, ישר, עצלנות, חביבות.

איזה משפט הכי הגיוני שייכתב עליו בסיכום הריאיון:

- הוא איש טוב לב, ישר, עצלן - אבל חביב.
- הוא איש טוב לב, ישר, חביב - אבל עצלן.
- הוא איש ישר, חביב, עצלן - אבל טוב לב.
- הוא איש חביב, טוב לב, עצלן - אבל ישר.

תשובה: ב

הסבר: הכי הגיוני לומר ברשימה אחת את התכונות הטובות ואחרי המילה 'אבל' המביעה הסתייגות לומר את התכונה האחת השונה מהן, השלילית.

3. שאלו את שקד "מה השעה?" בשעות שונות של היום. היא ענתה תמיד בעברית נכונה.
מצד העברית, אחת התשובות שלה שונה מהאחרות.

א. איזו תשובה שונה מהאחרות?

- א. השעה נשבע חמישים ואחת.
- ב. השעה נשמונה ועשרה.
- ג. השעה אחת עשרה שלוששים ונשמונה.
- ד. השעה נשש עשרים וחדש.

ב. במה היא שונה מהאחרות?

תשובה: ב

הסבר: רק בתשובה ב שם המספר הוא בזכר – "עשרה" ולא "עשר". המספר מתייחס לדקות, ולכן השימוש בזכר לא ברור. הוא כנראה שריד לתקופות שבהן השתמשו במילים אחרות, למשל במילה 'רגע', ולכן המספר בזכר.

4. ביטויים

א. איזה ביטוי אפשר לראות בציור?

ב. אתם צריכים לכתוב ביטוי באותה משמעות של הביטוי הקודם, אבל על נשף:

הנשף _____

ה_____

- א. נשאר רעב.
- ב. שמח בחלקו.
- ג. מגיש אוכל.
- ד. הולך למטבח.
- ה. מתנהג יפה.

ביטוי (ז') **מصطلح**
Expression
משמעות (נ') **معنى**
Meaning
הסנדלר הולך יחף **الإسكافي حافي**
יחף, יחפה חافي \ חافية
Barefoot
להישאר ב' أن يبقى To stay
להגיש את' أن يسلم
Serving the -
להתנהג أن يتصرف To
behave/To act

תשובה: א. הסנדלר הולך יחף. ב. השף נשאר רעב

הסבר: השף נשאר רעב, הוא מבשל לכולם אבל הוא עצמו לא אוכל, בדיוק כמו הסנדלר שמכין לכולם סנדלים ונעליים אבל הוא הולך בלי סנדלים ונעליים, יחף.

ספֿרן, ספֿרנית أمين\ أمينة مكتبة Librarian

ספֿר, ספֿרית حلاق\ مصففة شعر Barber
/Hairdresser

סופֿר, סופֿרת كاتب\ كاتبة Author

להשתעמם מ أن يملّ Getting bored from

5. יוני הוא ספֿרן, לירן הוא ספֿר, מירי היא סופֿרת ונטלי היא מספֿרת סיפורים. ארבעתם נפגשו בבית קפה. הם דיברו על ספֿרים.

א. מי הכי סביר שהשתעמם בפגישה?

- א. יוני
- ב. לירן
- ג. מירי
- ד. נטלי

תשובה: א. לירן

הסבר: יוני, מירי ונטלי מתעסקים בעבודתם בספרים, ואילו לירן גוזר לאנשים את השיער, הוא לא מתעסק בספרים בעבודתו בכלל.

להירדם أن يغف To fall asleep

להציע את ל أن يقترح To offer To
share

לספֿר את أم يعدّ To count

מקצוע (ז') موضوع\ مهنة Profession

ב. הבן של מירי לא הצליח להירדם. מירי הציעה לו לספור כבשים.

משמעות השורש בשם הפועל "לספור" במשפט הזה:

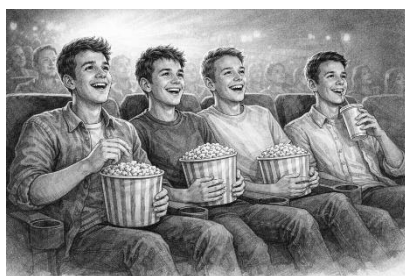

- א. היא כמו במקצוע – ספֿרן.
- ב. היא כמו במקצוע – ספֿר.
- ג. היא כמו במקצוע – סופֿרת.
- ד. היא כמו במקצוע – מספֿרת סיפורים.
- ה. היא לא כמו אף אחת מהמשמעויות האלה.

תשובה: ה.

הסבר: השורש ספ"ר מעניין מאוד, ויש לו משמעויות שונות. המשמעות של לספור שונה מכל המשמעויות הקודמות.

6. מתן אומר שהדבר שהוא הכי אוהב לעשות הוא ללכת לקולנוע עם חברים.

איבר גוף (ז') أعضاء الجسم Body part

קול (ז') صوت Voice

לנוע מ ל أن يتحرك من الى To move

א. המילה קולנוע בנויה משתי מילים שקשורות לשני איברי גוף שונים.

המילה הראשונה היא _____, ואיבר הגוף שמתן והחברים משתמשים בו הוא _____.

המילה השנייה היא _____, ואיבר הגוף שמתן והחברים משתמשים בו הוא _____.

תשובה:

המילה הראשונה היא קול, ואיבר הגוף שמתן והחברים משתמשים בו הוא אוזניים.

המילה השנייה היא נוע, ואיבר הגוף שמתן והחברים משתמשים בו הוא עיניים.

בְּוַדָּאוֹת בַּלְתְּאִיד For sure

ב. מה בוודאות נכון לומר?

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

א. יש רק שני דברים שמתן אוהב לעשות.

ב. יש רק דבר אחד שמתן אוהב לעשות עם חברים.

ג. יש כמה דברים שמתן אוהב לעשות.

ד. מתן אוהב ללכת לקולנוע לבד.

ה. החברים של מתן אוהבים ללכת לקולנוע.

תשובה: ג

הסבר: אם הדבר שהוא הכי אוהב לעשות הוא... אז יש כמה דברים שהוא אוהב לעשות.

מודגש, מודגשת משدد (בארז) \ משددة (בארزة)

highlighted/Bolded

להמציא את أن يخلق To Invent/Create

7. בכל משפט יש זוג פעלים מודגש. יש קשר בין כל זוג פעלים.

רק במשפט אחד אין אותו קשר. באיזה משפט?

א. הצחקת אותי כל כך. צחקתי בלי הפסקה.

ב. הם לא המציאו שום דבר חדש. הם מצאו דברים שאחרים כתבו והשתמשו בהם.

ג. מי שגידל את העצים פה, עשה עבודה טובה. הם גדלו כל כך יפה.

ד. מחר נאכיל את הדגים שלנו עוד פעם. הם כבר אכלו היום.

ה. המתנה הזאת שימחה אותי כל כך. שמחתי מהמתנה, ועוד יותר מהמילים החמות.

תשובה: ב

הסבר: בארבע מזוגות הפעלים יש קשר של גרימה, למשל הוא הצחיק אותי ולכן צחקתי. רק בזוג הפעלים 'להמציא' ו'למצוא' אין קשר כזה.

עשן (ז') نار Smoke

אש (נ') نار Fire

8. לפי כוונת הביטוי "אין עשן בלי אש", נכון לומר ש:

א. אם אין עשן אין אש.

ב. אין אש בלי עשן.

ג. אם יש אש יש עשן.

ד. אם יש עשן יש אש.

תשובה: ד

9. יהודה עמיחי, משורר ישראלי ידוע, כתב באחד מהשירים שלו:

“שלושה בנים היו לאברהם: ישמעאל ויצחק ויבכה...”

רק בשיר של עמיחי 'יבכה' הוא הבן של אברהם. אין שם כזה ואין בן כזה בתנ"ך.

מְשׁוֹתָף, מְשׁוֹתָפֶת מְשָׁרָק \ مشتركة

Mutual / Communal

א. מה **משותף** לשלושת השמות של בני אברהם בשיר?

ב. יש בעברית שמות חדשים הבנויים באותה דרך.

איזה שם בנוי באותה דרך?

א. תאיר

ב. דורית

ג. מעין

ד. יונית

תשובה: א. פעלים בעתיד ב. א. תאיר

10. הינה שמות שנים עשר השבטים:

ראובן	שמעון	לוי
יהודה	יששכר	זבולון
דן	נפתלי	גד
אשר	יוסף	בנימין

כתבו את שם השבט, כמו בדוגמה - "שמעון":

שם השבט	על מי מדובר?
שמעון	דוגמה: הוא הקשיב + ון =
	א. אני ילד + לא שמאל =
	ב. ההפך מאין + כסף על עבודה =
	ג. הסתכלו + ילד =
	ד. שתי אותיות שכנות =

ההפך מ... עקס The opposite of...

שָׂכָר (ז') רַאֲבִי Wage/Salary

שָׁכֵן, נְשִׁכָּה גָרָא גָרָה Neighbor

תשובה: א. בנימין = בן + ימין

ב. יששכר = יש + שכר

ג. ראובן = ראו + בן

ד. גד = האות ג ליד האות ד, הן שכנות.

אָוִירוֹן (ז') طَائِرَة \ مروحة Airplane

טָיִס, טִיֶּסֶת طَيَّار طَيَّارَة Pilot

נֶהֱג, נֶהֱגֶת سَائِق \ سائقة Driver

מוֹנִית (נ') سيارة اجرة Taxi

מְלָצֵר, ית נָאֵדל \ نادل Waiter waitress

11. יש משחק מילים שישראלים אוהבים: הם ממציאים שמות, ולפי השמות אומרים במה כל אחד עובד. למשל: אֵלִי קוֹפֶטֶר וְאָבִי רוֹן הם טִיִּיסִים, אָנָּה לִיָּזָה היא פסיכולוגית, מִיָּכָה זָק הוא ספורטאי, אִישִׁימוֹטוֹ הוא נֶהֱג מוֹנִית ביפן.

לפי השמות האלה, מה יכולה להיות העבודה של מְתִי נְשִׁתוֹ?

תשובה: מְלָצֵר, טבח, ברמן

הסבר: צריך לחשוב על הגיית המילים ולא להסתכל על המילה הכתובה, וכך אפשר לראות שמסתתרות בהן המילים: אליקופטר, אווירון, אנליזה, מי חזק, מה תשתו.

12. באיזה משפט השימוש במילת היחס "ל" שונה מבמשפטים האחרים:

- א. הוא אמר לי ללכת.
- ב. הוא רץ לי לכביש.
- ג. הוא הסביר לי את החומר.
- ד. הוא כתב לי מכתב יפה.
- ה. הוא נתן לי ספר.

תשובה: ב. הוא רץ לי לכביש.

הסבר: במשפט "הוא רץ לי לכביש" מילת היחס "ל" אינה מוצרכת, והיא אינה מייצגת משתתף הכרחי במשפט. למעשה מילת היחס במשפט מבטאת מעורבות או עמדה רגשית של הדובר (יש הסוברים כי השימוש הוא בהשפעת היידיש). בשאר המשפטים מילת היחס "ל" היא השלמה מוצרכת לפועל במשפט.

13. אריק רצה לבחור דחליל שיעזור לו לגרש את הציפורים.

א. לפי המילים של כל דחליל, איזה דחליל הכי מתאים?

דחליל א	דחליל ב	דחליל ג	דחליל ד
ב ל	א מ	א ר	ע מ
ו כ	י ת	ת ע	ו פ
א א	ז ו	ן ב	פ ה
ו ן	ה ק	ו	ו
	ו	ת	
	ת		

תשובה: א. דחליל ד

הסבר: צריך לקרוא את המילים מלמעלה למטה ולא כפי שאנחנו רגילים בעברית מימין לשמאל.

ב. מה המשמעות הקרובה ביותר לפועל "לגרש"?

- א. להזמין מישהו לאכול
- ב. להביא מישהו הביתה
- ג. לומר למישהו ללכת
- ד. לשחק במגרש
- ה. לעזור לאחרים

מגרש (ז') ملعب Soccer field

תשובה: ג. לומר למישהו ללכת

14. אתמול חזרה קבוצת הספורטאים מתל אביב.

אפשר להבין את המשפט בשתי דרכים.

א. איזו מילה גורמת למשפט להיות דו-משמעי?

- א. אתמול
- ב. חזרה
- ג. קבוצת
- ד. הספורטאים
- ה. מתל אביב

דו-משמעות תנאי المعنى ambiguity

ב. הסבירו:

תשובה: ה

הסבר: לא ברור אם הקבוצה עצמה מתל אביב או שהיא חזרה מתל אביב.

15. הטבלה התבלבלה

להתבלבל أن يتلخبط \ يَحْتَار Getting confused

יש בטבלה 16 מילים, אבל אין בה סדר.

מחברת	קנגורו	ספר	פיל
תפוח	עיפרון	אבא	תות
תפוז	חתול	דוד	אח
סבא	מנגו	ג'ירף	תיק

סדרו את המילים בארבע קבוצות, וכתבו מה המשותף לכל קבוצה:

קבוצה א: _____, _____, _____, _____

המשותף: _____

קבוצה ב: _____, _____, _____, _____

המשותף: _____

קבוצה ג: _____, _____, _____, _____

המשותף: _____

קבוצה ד: _____, _____, _____, _____

המשותף: _____

תשובה:

קבוצה 1: קנגורו, ג'ירף, חתול, פיל

מה משותף? בעלי חיים

קבוצה 2: אבא, דוד, סבא, אח

מה משותף? בני משפחה

קבוצה 3: תפוח, תפוז, מנגו, תות

מה משותף? פירות

קבוצה 4: מחברת, עיפרון, ספר, תיק

מה משותף? ציוד בסיסי לבית הספר / ציוד ללימודים

16. ביוון העתיקה השתמשו בשיטות ייחודיות שונות לרישום מספרים. לפניכם כמה

דוגמאות לשמות מספרים ביוונית עתיקה:

ios – 1 , pente – 5 , deka – 10 , hekaton – 100 , khiloi – 1000

השלימו את הטבלה שלפניכם: כתבו את המספר בספרות רגילות כמו בדוגמאות.

המספר ביוונית	המספר בספרות רגילות
$p^k k$	6000
$kp^h p$	
$kkhp^d d$	
hd	
$p^k p^h hddpii$	5627
hhii	

תשובה:

המספר ביוונית	המספר בספרות רגילות
$p^k k$	6000
$kp^h p$	1605
$kkhp^d d$	2160

hd	110
$p^k p^h h d d p i i$	5627
hhii	202

הסבר: האות הראשונה בכל שם מספר ביוונית מציינת את הערך המספרי השלם (i=1, p=5, d=10, h=100, k=1000). לפי שתי הדוגמות הנתונות בטבלה, אם יש אחרי אות גדולה אות עילית מוקטנת, יש להכפילה בערך האות המוקטנת, ואם אין אחריה אות עילית המציינת הכפלה, יש להוסיף את ערכה למספר הכולל, למשל:

$$p^k k = 5 * 1000 + 1000 = 6000$$